اسقاط عمدی جنین از دیدگاه فقه اهل سنت

سعید قماشی (.L.L.M).

- عضوهیئت علمی، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

چکیده

این مقاله پس از بیان علل گوناگونی که زمینه اسقاط عمدی جنین را فراهم می‌آورد، در جستجوی پاسخ این پرسش است که دیدگاه فقهای اهل سنت درباره حکم اسقاط عمدی جنین، هنگامی که ادامه بارداری موجب تهدید جان یا سلامت مادر می‌شود چیست؟ پاسخ پرسش یاد شده را باید با بخش‌بندی دوره زندگی جنین به دو مرحله پیش از دمیده شدن روح و پس از آن و همینطور با بخش‌بندی فقهای اهل سنت، به فقهای گذشته و معاصر و همینطور با توجه به چهار مذهب فقهی مشهور اهل سنت، پی‌گیری کرد. در هر یک از بخش‌های یاد شده، باید به ملاک مبنایی که فقهای اهل سنت دیدگاه خود را بر آن استوار ساخته‌اند، دست پیدا کرد؛ زیرا دست‌یابی به ملاک و مبنای دیدگاه آنها، دست کم تا اندازه‌ای می‌تواند حکم دیگر عللی را که زمینه اسقاط عمدی را فراهم می‌سازد، روشن کند؛ اگرچه آنان به حکم مورد نظر، تصریح نکرده باشند. ظاهر سخنان همه فقهای گذشته این است که اسقاط عمدی جنین، پس از دمیده شدن روح، اگرچه برای نجات جان مادر باشد، جایز نیست؛ زیرا جنین در این مرحله «نفس» است و مشمول آیه‌ای مانند *«لاتقتلوا النفس التی حرم الله»*. می‌گردد. درباره اسقاط عمدی جنین، پیش از دمیده شدن روح، با توجه به دیدگاه‌های گوناگونی که از مذاهب مشهور فقهی از جمله بیشتر فقهای معاصر اهل سنت، یاد گردیده، هنگام تهدید جان مادر نه تنها اسقاط جایز، بلکه می‌تواند واجب باشد؛ زیرا جنین در این هنگام دارای نفس نیست و مشمول آیه یاد شده نمی‌گردد. از این رو در تعارض میان زندگی موجود دارای نفس (مادر) و موجودی که فاقد نفس است و شیء نامیده می‌شود (جنین)، زندگی موجودی که نفس دارد برتری داده می‌شود؛ زیرا در این هنگام، با توجه به مبنای «اخف الضررین» نجات جان مادر، «کمترین زیانی» است که جامعه انسانی متحمل خواهد شد. درباره اسقاط عمدی پس از دمیده شدن روح، برخی از فقهای معاصر، بر این باورند که بدون عذر معقول اقدام به سقط جنین جایز نیست و برخی دیگر، بدون عذر معقول آنرا جایز می‌دانند. به هر روی از نظر هر دو گروه، چنانچه ادامه بارداری جان مادر را تهدید کند، از آنجا که روشن‌ترین مصداق عذر معقول تحقق می‌یابد، اسقاط، نه تنها جایز بلکه واجب خواهد بود.

کلید واژگان: سقط جنین، فقه اهل سنت، اسقاط عمدی، قتل نفس، دمیدن شدن روح.

مسئول مکاتبه: سعید قماشی، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کاشان، کیلومتر ٦ بلوار قطب راوندی، کاشان، ایران.

پست الکترونیک: Saeedghomashi1341@yahoo.com

Downloaded from http://www.jri.ir